

University of Groningen

Activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Manschot, Dingeman ; Kuiper, Ineke

Published in:
Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2012

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Manschot, D., & Kuiper, I. (2012). Activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten. *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 86(12), 513-524.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Dingeman Manschot en Ineke Kuiper

SAMENVATTING In deze bijdrage wordt onderzocht in hoeverre de jaarrekeningen van ondernemingen uit de FTSE 100 voldoen aan de toelichtingsvoorschriften van IFRS 5 inzake activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten. Naast het empirisch onderzoek met betrekking tot de kwaliteit van de naleving van deze voorschriften, worden best practices gepresenteerd. Uit ons onderzoek blijkt dat er met name ruimte is om de toegankelijkheid en inhoud van de informatie inzake beëindigde bedrijfsactiviteiten te verbeteren. Dat zal gebruikers van de jaarrekening beter in staat moeten stellen het effect van beëindigde bedrijfsactiviteiten op de omvang, timing en onzekerheden van toekomstige kasstromen te beoordelen.

RELEVANTIE VOOR DE PRAKTIJK Dit artikel geeft de lezer inzicht in de wijze waarop de in IFRS 5 opgenomen toelichtingsvoorschriften op het gebied van activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten worden nageleefd door ondernemingen uit de FTSE 100. Opstellers, gebruikers en controleurs van jaarrekening kunnen dit artikel gebruiken om de door hen opgestelde, gebruikte en gecontroleerde jaarrekeningen op het gebied van verslaggeving van activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten te benchmarken ten opzichte van beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie.

1 Inleiding

De economische crisis heeft grote invloed op het Europese bedrijfsleven. Ondernemingen kunnen genooddaakt zijn een strategische herpositionering door te voeren. Dat kan tot gevolg hebben dat activa worden verkocht of zelfs bedrijfsactiviteiten worden afgestoten. In de jaarrekening moet informatie worden opgenomen over activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten. Dit artikel bespreekt de wijze waarop de toelichtingsvoorschriften op het gebied van activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten worden nageleefd door ondernemingen uit de FTSE Eurotop 100 Index¹ (hierna: FTSE 100) over het boekjaar 2011. De onderzochte toelichtingsvoorschriften zijn opgenomen in IFRS 5 *Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations*.

Het doel van IFRS 5 is tweeledig. Enerzijds moet informatie worden verstrekt over activa die bestemd zijn voor verkoop. Anderzijds moet informatie worden verschaft over beëindigde bedrijfsactiviteiten. De verslaggeving van activa bestemd voor verkoop richt zich op de balans. Dit in tegenstelling tot de verslaggeving van beëindigde bedrijfsactiviteiten waarbij de focus juist ligt op de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht. Beiden moeten gebruikers informatie geven waarmee zij zich een beeld kunnen vormen van toekomstige resultaten en kasstromen. Met andere woorden, gebruikers moeten het financiële effect van het afstoten van activa en beëindigde bedrijfsactiviteiten kunnen evalueren.

In paragraaf 2 wordt de opzet van het empirisch onderzoek en de selectie van de onderzoekspopulatie besproken. In paragraaf 3 besteden wij aandacht aan de verslaggeving van activa bestemd voor verkoop. In paragraaf 4 bespreken wij de verslaggeving van beëindigde bedrijfsactiviteiten. In beide paragrafen gaan wij per onderwerp in op de regelgeving, onze bevindingen en voorbeelden die wij als best practice beschouwen. Het artikel wordt in paragraaf 5 afgesloten met onze conclusies en afsluitende opmerkingen.

2 Opzet empirisch onderzoek en selectie onderzoekspopulatie

Het onderzoek gaat in op de verslaggeving van activa bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten in jaarrekeningen van ondernemingen uit de FTSE 100 over het boekjaar 2011. Het onderzoek richt zich op de toepassing van de presentatie- en toelichtingsvoorschriften zoals opgenomen in IFRS 5 (hierna: IFRS 5-voorschriften). Hierbij wordt de toepassing van de presentatie- en toelichtingsvoorschriften vastgelegd op basis van de informatie zoals verstrekt in de onderzochte jaarrekeningen.

Voor het bepalen van de onderzoekspopulatie is vastgesteld of in een jaarrekening van een onderneming uit de FTSE 100 over het boekjaar 2011 sprake is van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten. Als een onderneming in haar jaarreke-

ning geen activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop of beëindigde bedrijfsactiviteiten heeft gepresenteerd, dan valt de jaarrekening van deze onderneming niet binnen de onderzoekspopulatie van dit onderzoek. Van de jaarrekeningen in de onderzoekspopulatie is onderzocht hoe de presentatie en toelichting van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten heeft plaatsgevonden.

Bij gebroken boekjaren is de jaarrekening 2010/2011 gehanteerd. Vervolgens is een selectie gemaakt van de ondernemingen die rapporteren op basis van International Financial Reporting Standards (IFRSs). Twee ondernemingen (ABB en Credit Suisse) uit de FTSE 100 rapporteren op basis van US GAAP en vallen derhalve buiten de reikwijdte van dit onderzoek. Tevens valt op te merken dat Unilever een dubbele vermelding heeft in de FTSE 100, omdat deze onderneming twee genoteerde holdings heeft. De uiteindelijke groep (N1 in tabel 1) bestaat uit 97 ondernemingen uit de FTSE 100. De meeste ondernemingen zijn afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk (26%), gevolgd door Frankrijk (19%) en Duitsland (15%).

Binnen deze groep (N1) is vastgesteld in welke jaarrekeningen over 2011 vaste activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten gepresenteerd zijn. Hieruit komt naar voren dat 50 jaarrekeningen uit deze groep (N1) binnen deze selectie vallen (onderzoekspopulatie N2 in tabel 1). Ook binnen deze selectie vindt het grootste deel van de ondernemingen haar herkomst in het Verenigd Koninkrijk (24%). Dit land wordt

Tabel 1 Samenstelling onderzoekspopulatie naar land van herkomst

Land	N1	% N1	N2	% N2	% N2/N1
Verenigd Koninkrijk	25	26%	12	24%	48%
Frankrijk	18	19%	8	16%	44%
Duitsland	14	15%	6	12%	43%
Italië	7	7%	6	12%	86%
Spanje	7	7%	5	10%	71%
Nederland	5	5%	5	10%	100%
Zwitserland	8	8%	3	6%	38%
Zweden	6	6%	2	4%	33%
Noorwegen	2	2%	1	2%	50%
Finland	2	2%	1	2%	50%
Denemarken	2	2%	1	2%	50%
België	1	1%	0	0%	0%
Totaal	97	100%	50	100%	52% *

*) gemiddeld

gevolgd door Frankrijk (16%), Duitsland (12%) en Italië (12%).

In tabel 1 is tevens opgenomen de verhouding van de jaarrekeningen waarin sprake is van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten ten opzichte van het totaal aantal jaarrekeningen per land binnen de FTSE 100. Hieruit blijkt dat in jaarrekeningen over 2011 van ondernemingen uit Nederland, Italië en Spanje relatief vaak sprake is van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten. De onderzochte jaarrekeningen uit de onderzoekspopulatie (N2) bevatten activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en/of beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Tabel 2 geeft een overzicht van de aanwezigheid van activa (disposal groups) bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten in de jaarrekeningen uit de onderzoekspopulatie (N2). Hieruit blijkt dat het overgrote deel van de jaarrekeningen uit de onderzoekspopulatie (N2) activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop bevat. Beëindigde bedrijfsactiviteiten komen in mindere mate voor in de onderzoekspopulatie (16 jaarrekeningen).

3 Activa bestemd voor verkoop

3.1 Regelgeving

Informatie over activa bestemd voor verkoop moet gebruikers helpen een inschatting te maken van de omvang, timing en onzekerheid van toekomstige kasstromen. Door classificatie van een actief als bestemd voor verkoop brengt een onderneming in haar balans tot uiting hoe de boekwaarde zal worden gerealiseerd. De boekwaarde zal naar verwachting worden gerealiseerd door verkoop van het actief en niet langer door het voortgezet gebruik van het actief door de onderneming. Een groep van activa (inclusief eventuele verplichtingen) kan ook gezamenlijk af-

Tabel 2 Activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

	n	% N2
Alleen activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop	34	68
Alleen beëindigde bedrijfsactiviteiten	3	6
Zowel activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop als beëindigde bedrijfsactiviteiten	13	26
Totaal	50	100
Hieruit volgen de volgende populaties voor het onderzoek:		
Totaal aantal jaarrekeningen met beëindigde bedrijfsactiviteiten	16	
Totaal aantal jaarrekeningen met activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop	47	

gestoten worden. In dat geval is er sprake van een *disposal* groep. De waardering van een vast actief of *disposal* groep als bestemd voor verkoop vindt plaats tegen de laagste van de boekwaarde en reële waarde minus verkoopkosten. Op die wijze wordt direct een eventueel verwacht verlies bij verkoop zichtbaar gemaakt. Een vast actief of een *disposal* groep classificeert als bestemd voor verkoop als de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan. Voorwaarden voor classificatie als bestemd voor verkoop zijn (IFRS 5.7):

- het actief (of *disposal* groep) moet in zijn huidige staat onmiddellijk beschikbaar zijn voor verkoop en onderworpen zijn aan bepalingen die gebruikelijk zijn voor de verkoop van dergelijke activa (of *disposal* groepen); en
- de verkoop moet zeer waarschijnlijk zijn.

Zeer waarschijnlijk is een kans die aanmerkelijk groter is dan waarschijnlijk (IFRS 5.A). In IFRS 5 zijn nadere criteria opgenomen om vast te stellen wanneer een verkoop zeer waarschijnlijk is. Deze bepalingen moeten de subjectiviteit rond de intentie van management inperken. Met andere woorden, deze specifieke criteria hebben als doel om de classificatie van activa bestemd voor verkoop te objectiveren. Van een zeer waarschijnlijke verkoop is sprake als (IFRS 5.8):

- het management zich heeft gecommitteerd aan een plan voor de verkoop van het actief (of *disposal* groep);
- een operationeel plan om een koper te vinden en het plan te voltooien, opgestart is;
- het actief (of *disposal* groep) op actieve wijze voor verkoop op de markt wordt gebracht tegen een prijs die redelijk is ten opzichte van zijn reële waarde;
- de verkoop naar verwachting gerealiseerd zal worden binnen één jaar na de datum van de classificatie; en
- handelingen die nodig zijn om het plan te voltooien aangeven dat het onwaarschijnlijk is dat belangrijke wijzigingen aan het plan zullen worden aangebracht of dat het plan zal worden ingetrokken.

3.2 Empirisch onderzoek en best practices

3.2.1 Frequentie voorkomen van activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop

Activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop komen in 47 jaarrekeningen van de onderzoekspopulatie voor. In 32 jaarrekeningen komen tevens verplichtingen voor die behoren tot *disposal* groepen (zie tabel 3).

Ondanks dat in de onderzochte jaarrekeningen niet altijd duidelijk wordt aangegeven of het gaat om een actief of een *disposal* groep, biedt de aanwezigheid van hieraan gerelateerde verplichtingen een aanwijzing dat er sprake is van een *disposal* groep. Er kan dan ook worden gesteld dat in de meeste jaarrekeningen sprake is van *disposal* groepen (zie tabel 4).

Aangezien bij activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop sprake kan zijn van een relatief kleine omvang die vanuit het perspectief van de gebruiker aangemerkt kan worden als niet materieel,² wordt er in dit onderzoek rekening gehouden met een tolerantie. De gehanteerde tolerantie bedraagt voor activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop 0,5% van de totale activa. Benadrukt wordt dat deze grens arbitrair is en niet betekent dat alle posten groter dan of gelijk aan 0,5% materieel zijn, of dat alle posten beneden de 0,5% niet materieel zijn. Deze grens moet helpen bij het analyseren van de bevindingen. Bij het vaststellen van de toepassing van de IFRS 5-voorschriften is onderscheid gemaakt tussen de onderzoekspopulatie en de jaarrekeningen die posten boven deze tolerantie bevatten.

Binnen activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop is er veel verscheidenheid in de relatieve omvang van de activa die als zodanig gepresenteerd is. Van de 47 ondernemingen die activa (of *disposal* groepen) bestemd voor verkoop in hun balans presenteren, is bij 13 ondernemingen (28%) de desbetreffende actiefpost hoger dan of gelijk aan 0,5% van het balanstotaal (zie tabel 5).

Tabel 3 Activa en verplichtingen bestemd voor verkoop

	n	%
Alleen activa bestemd voor verkoop	15	32
Zowel activa als verplichtingen bestemd voor verkoop	32	68
Totaal	47	100

Tabel 4 Indeling activa bestemd voor verkoop naar categorieën

	n	%
Alleen individuele vaste activa	14	30
Alleen <i>disposal</i> groepen	7	15
Zowel individuele vaste activa als <i>disposal</i> groepen	5	11
Niet gespecificeerd, wel verplichtingen opgenomen	20	43
Indeling niet mogelijk	1	2
Totaal	47	100

Tabel 5 Activa bestemd voor verkoop ten opzichte van de tolerantie (0,5%)

	n	%
Omvang boven tolerantie	13	28
Omvang beneden tolerantie	34	72
Totaal	47	100

3.2.2 Presentatie van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop

Een onderneming moet een vast actief geclassificeerd als bestemd voor verkoop (of de activa van een disposal groep) afzonderlijk van andere activa in de balans presenteren (IFRS 5.38). IFRS 5 bepaalt niet dat activa bestemd voor verkoop wel of niet als vlottend moeten worden gepresenteerd. De verplichtingen van een disposal groep moeten afzonderlijk van andere verplichtingen in de balans worden gepresenteerd. Deze activa en verplichtingen mogen niet worden gesaldeerd en gepresenteerd als een enkelvoudig bedrag.

De presentatie van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop in de balans verschilt tussen de onderzochte jaarrekeningen. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door de wijze waarop een onderneming haar balans presenteert. In de balans kan onderscheid gemaakt worden tussen vast en vlottend of de balans is opgesteld op basis van liquiditeit. In de meeste jaarrekeningen zijn de activa en verplichtingen bestemd voor verkoop opgenomen on-

der de vlottende activa en kortlopende verplichtingen (zie tabel 6).

Als een onderneming een balans opstelt waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen vaste en vlottende posten worden de activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop in de meeste gevallen als onderdeel van de vlottende activa gepresenteerd als *assets (classified as) held for sale of assets of disposal groups*. In vijf jaarrekeningen zijn de activa bestemd voor verkoop separaat als hoofdcategorie weergegeven naast de vaste en vlottende activa. Dat betekent dat geen onderscheid gemaakt wordt tussen vast en vlottend.

Een duidelijke weergave van de activa bestemd voor verkoop is te vinden in de jaarrekening van SABMiller. Hierin wordt deze post op een afzonderlijke regel weergegeven onder de vlottende activa. Onder deze regel volgt vervolgens een subtotaal van de vlottende activa. Hetzelfde is gedaan bij de verplichtingen van disposal groepen.

3.2.3 Categorieën activa en verplichtingen geclassificeerd als bestemd voor verkoop

In jaarrekeningen met activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop dienen de belangrijkste categorieën activa en verplichtingen geclassificeerd als bestemd voor verkoop afzonderlijk te worden vermeld; ofwel in de toelichting ofwel in de balans (IFRS 5.38). In een voorbeeld bij IFRS 5 worden de volgende categorieën genoemd: materiële vaste activa, investeringen in eigenvermogensinstrumenten en verplichtingen (IFRS 5, Example 12). Dit voorbeeld geeft enig houvast over hetgeen de IASB onder categorieën verstaat. Bij 25 jaarrekeningen (53%) uit dit onderzoek is uitsplitsing naar categorieën terug te vinden voor de gebruiker (zie tabel 7). Dit is relatief weinig. Ook bij de categorisering van verplichtingen is een soortgelijke verdeling te

Tabel 6 Presentatie van activa bestemd voor verkoop en bijbehorende verplichtingen in de balans

	Activa (n)	%	Verplichtingen (n)	%
Onderscheid vast/vlottend in de balans:				
- Onder de vlottende activa/kortlopende verplichtingen	24		12	
- Onder subtotaal van vlottende activa/kortlopende verplichtingen	5		3	
- Categorie separaat van de (vaste/vlottende) activa/(langlopende/kortlopende) verplichtingen	5		6	
- Anders	2		0	
Totaal onderscheid vast/vlottend in de balans	36	77	23	72
Balans op basis van liquiditeit	11	23	9	28
Totaal	47	100	32	100

Figuur 1 Best practice: SABMiller plc Annual Report 2011, p. 80

	Notes	2011 US\$m	2010 US\$m
Assets			
Non-current assets			
Goodwill	10	11,952	11,579
Intangible assets	11	4,361	4,354
Property, plant and equipment	12	9,330	8,915
Investments in joint ventures	13	5,613	5,822
Investments in associates	14	2,719	2,213
Available for sale investments	15	35	31
Derivative financial instruments	24	330	409
Trade and other receivables	17	140	117
Deferred tax assets	21	184	164
		34,864	33,604
Current assets			
Inventories	16	1,256	1,295
Trade and other receivables	17	1,687	1,665
Current tax assets		152	136
Derivative financial instruments	24	16	20
Available for sale investments	15	-	1
Cash and cash equivalents	18	1,067	779
		4,178	3,895
Assets of disposal group classified as held for sale	19	66	-
		4,244	3,895
Total assets		39,108	37,499
Liabilities			
Current liabilities			
Derivative financial instruments	24	(50)	(174)
Borrowings	22	(1,345)	(1,605)
Trade and other payables	20	(3,494)	(3,228)
Current tax liabilities		(658)	(616)
Provisions	25	(410)	(355)
		(5,947)	(5,978)
Liabilities of disposal group classified as held for sale	19	(66)	-
		(6,013)	(5,978)
Non-current liabilities			
Derivative financial instruments	24	(85)	(147)
Borrowings	22	(7,115)	(7,809)
Trade and other payables	20	(98)	(145)
Deferred tax liabilities	21	(2,578)	(2,374)
Provisions	25	(460)	(453)
		(10,336)	(10,928)
Total liabilities		(16,349)	(16,906)
Net assets		22,759	20,593
Equity			
Share capital	26	166	165
Share premium		6,394	6,312
Merger relief reserve		4,586	4,586
Other reserves	27b	1,881	1,322
Retained earnings	27a	8,991	7,525
Total shareholders' equity		22,008	19,910
Non-controlling interests		751	683
Total equity		22,759	20,593

vinden. Dit kan worden veroorzaakt door een verschil in interpretatie van de belangrijkste categorieën activa en verplichtingen. De verschillen betreffen:

- een overzicht per balanscategorie (bijvoorbeeld materiële vaste activa, immateriële vaste activa en financiële vaste activa);
- het onderscheid tussen vast en vlottend;
- een toelichting op de grootste elementen (bijvoorbeeld goodwill, vastgoedbeleggingen en investeringen in eigenvermogensinstrumenten).

In de jaarrekeningen die de belangrijkste categorieën en verplichtingen in de toelichting niet expliciet noemen, kan veelal wel worden teruggevallen op de toelichting van de andere balansposten. Dit aangezien in de meeste gevallen daar de overboekingen naar activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop worden weergegeven. Hieruit kan wel worden opgemaakt dat de toelichting op dit punt vatbaar is voor verbetering, aangezien de gebruiker hiermee niet altijd direct inzicht verkrijgt in de belangrijkste categorieën activa en verplichtingen die geclassificeerd zijn als bestemd voor verkoop.

De jaarrekeningen die geen uitsplitsing bevatten betreffen op één uitzondering na posten die beneden de tolerantie van 0,5% zijn. Derhalve zou er een verband kunnen zijn

Tabel 7 Vermelding belangrijkste categorieën activa die zijn geclassificeerd als bestemd voor verkoop

	n	%
Activa bestemd voor verkoop zonder uitsplitsing:		
- waarvan omvang boven tolerantie	1	
- waarvan omvang beneden tolerantie	17	
Totaal activa bestemd voor verkoop zonder uitsplitsing	18	38
Activa bestemd voor verkoop met uitsplitsing vast/vlottend	4	9
Activa bestemd voor verkoop met uitsplitsing naar balansposten	25	53
Totaal	47	100
Categorieën:		
- Immateriële vast activa	35	74
- Materiële vaste activa	25	53
- Financiële vaste activa	4	9
- Belastinglatenties	4	9
- Voorraden	10	21
- Vorderingen	7	15
- Liquide middelen	7	15
- Diverse posten	2	4
- Niet gespecificeerd	17	36

tussen de relatief beperkte omvang van de post in de jaarrekening en het ontbreken van de uitsplitsing.

Van de jaarrekeningen die een vermelding van de categorieën bevatten, betreft een groot deel de immateriële en materiële vaste activa. Bij verplichtingen gaat het hier met name om de voorzieningen en leningen/deposito's.

ENEL geeft een goed voorbeeld van de splitsing naar de belangrijkste categorieën van activa en verplichtingen. In aanvulling daarop geeft zij tevens het verloop van de activa en verplichtingen weer. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar reclassificaties tussen vast en vlottend, verkopen en consolidatie-effecten en andere wijzigingen.

3.2.4 Beschrijving van het actief (of disposal groep) bestemd voor verkoop

De jaarrekening over de periode waarin het actief (of disposal groep) aangemerkt wordt als bestemd voor verkoop of wordt verkocht dient een beschrijving van het actief (of disposal groep) te bevatten (IFRS 5.41 onder a). In negen jaarrekeningen (19%) is niet een dergelijke vermelding opgenomen (zie tabel 9). Het niet opnemen van een beschrijving van het vast actief (of disposal groep) zou veroorzaakt kunnen zijn door het toepassen van materialiteit bij het opstellen van de jaarrekening. Dit wordt ondersteund door nadere analyse waaruit blijkt dat het bij alle jaarrekeningen zonder beschrijving gaat om een omvang beneden de tolerantie van 0,5%.

Figuur 2 Best practice: ENEL Annual Report 2011, pp. 245-246

27. Assets and liabilities held for sale – €381 million and €58 million						
Changes in assets held for sale during the year are reported in the following table:						
Millions of euro						
	at Dec. 31, 2010 restated	Reclassification from/to current and non-current assets	Disposals and change in scope of consolidation	Other changes		at Dec. 31, 2011
Property, plant and equipment	1,017	(34)	(793)	59		249
Intangible assets	45	(3)	(40)	(1)		1
Goodwill	258	(5)	(57)	(105)		91
Deferred tax assets	15	-	(13)	(1)		1
Other non-current assets	26	3	(3)	(17)		9
Cash and cash equivalents	83	5	(97)	14		5
Inventories, trade receivables and other current assets	174	2	(158)	7		25
Total	1,618	(32)	(1,161)	(44)		381
Changes in liabilities held for sale during the year are as follows:						
Millions of euro						
	at Dec. 31, 2010 restated	Reclassification from current and non-current liabilities	Disposals and change in scope of consolidation	Other changes		at Dec. 31, 2011
Long-term loans	400	-	(399)	-		1
Post-employment and other employee benefits	4	-	(3)	-		1
Provisions for risks and charges	62	-	(16)	(16)		30
Deferred tax liabilities	30	-	(11)	-		19
Other non-current liabilities	32	-	(31)	(1)		-
Short-term loans	330	-	(329)	-		1
Trade payables and other current liabilities	140	3	(112)	(25)		6
Total	998	3	(901)	(42)		58

Een goed voorbeeld van de toelichting op activa bestemd voor verkoop is te vinden in de jaarrekening van BBVA. Hierin is specifiek aandacht besteed aan de aard van de desbetreffende activa.

3.2.5 Redenen voor classificatie als activa bestemd voor verkoop

Ook de achtergrond van een voorgenomen verkoop is relevante informatie voor de gebruiker. Er kunnen immers verschillende redenen zijn om activa of groepen activa af te stoten. IFRS 5 vereist dat de jaarrekening een beschrijving dient te bevatten van de feiten en omstandigheden van de verkoop, of die zullen leiden tot de verwachte verkoop, en de wijze en het tijdstip waarop de verkoop naar verwachting zal plaatsvinden (IFRS 5.41 onder b).

Van de 47 jaarrekeningen waarin activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop zijn opgenomen beschrijven 13 jaarrekeningen (27%) de feiten en omstandigheden van de verkoop, of die zullen leiden tot de verwachte verkoop (zie tabel 10). In de jaarrekeningen waarin een vast actief (of disposal groep) wordt opgenomen, wordt in 34 jaarrekeningen (73%) geen beschrijving van de feiten en omstandigheden van de (verwachte) verkoop opgenomen. Het niet opnemen van deze beschrijving zou veroorzaakt kunnen zijn door het toepassen van materialiteit bij het opstellen van de jaarrekening. Uit nadere analyse blijkt dat 79% van de jaarrekeningen een post bevat die onder de tolerantie valt zoals gehanteerd in dit artikel. Aan de an-

dere kant zijn er nog steeds zeven jaarrekeningen die activa bestemd voor verkoop van grote omvang bevatten en geen reden voor verkoop daarbij vermelden (15%).

Toelichtingen op activa bestemd voor verkoop verschillen van een korte beschrijving tot meer uitgebreide beschrijvingen. De jaarrekening van BP bevat bijvoorbeeld een chronologische beschrijving van de gebeurtenissen die zich in het boekjaar hebben voorgedaan. Hierbij worden verschillende aspecten van de disposal groepen bestemd voor verkoop belicht.

3.2.6 Segmentatie van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop

IFRS 5 vereist ook toelichting van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop per te rapporteren segment in lijn met IFRS 8 (IFRS 5.41 onder d). In zes jaarrekeningen zijn activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop weergegeven in het gesegmenteerde overzicht (zie tabel 11). Bij een deel van deze jaarrekeningen valt dit indirect op te maken uit de toelichting op de activa bestemd voor verkoop. Het niet opnemen van deze segmentinformatie zou mogelijk verband kunnen houden met het toepassen van materialiteit bij het opstellen van de jaarrekening. Bij het toepassen daarvan blijkt echter dat er nog steeds een deel van de jaarrekeningen een post boven de tolerantie bevat (17%).

Figuur 3 Best practice: BBVA Annual Report 2011, note 16

16. Non-current assets held for sale and liabilities associated with non-current assets held for sale			
The composition of the balance under the heading "Non-current assets held for sale" in the accompanying consolidated balance sheets, broken down by the origin of the assets, is as follows:			
Non-Current Assets Held-for-Sale Breakdown by type of Asset	Millions of Euros		
	2011	2010	2009
From:			
Property, plants and equipment	195	252	397
Buildings for own use	130	188	313
Operating leases	65	64	84
Foreclosures and recoveries	2,191	1,513	861
Foreclosures	2,048	1,427	795
Recoveries from financial leases	143	86	66
Accrued amortization (*)	(60)	(79)	(41)
Impairment losses	(236)	(157)	(167)
Total	2,090	1,529	1,050

(*) Until classified as non-current assets held for sale

Tabel 9 Beschrijving van het vast actief (of disposal groep)

	n	%
Geen vermelding beschrijving vast actief (of disposal groep):		
- waarvan omvang boven tolerantie	0	
- waarvan omvang beneden tolerantie	9	
Totaal geen vermelding beschrijving vast actief (of disposal groep)	9	19
Vermelding beschrijving vast actief (of disposal groep)	38	81
Totaal	47	100

Tabel 8 Vermelding belangrijkste categorieën verplichtingen die zijn geclassificeerd als bestemd voor verkoop

	n	%
Verplichtingen bestemd voor verkoop zonder uitsplitsing:		
- waarvan omvang boven tolerantie	0	
- waarvan omvang beneden tolerantie	9	
Totaal verplichtingen bestemd voor verkoop zonder uitsplitsing	9	28
Verplichtingen bestemd voor verkoop met uitsplitsing langlopend/kortlopend	2	6
Verplichtingen bestemd voor verkoop met uitsplitsing naar balansposten	21	66
Totaal	32	100
Categorieën:		
- Voorzieningen	13	41
- Belastinglatenties	4	13
- Leningen en deposito's	13	41
- Handelscrediteuren	9	28
- Diverse posten	3	9
- Niet gespecificeerd	15	47

Tabel 10 Redenen voor classificatie activa als bestemd voor verkoop

	N	%
Desinvestingsstrategie	5	11
Buitengebruikstelling	3	6
Reorganisatie	2	4
Executiegoederen	1	2
Marktregulering	1	2
Waardecreatie voor aandeelhouders	1	2
Reden ontbreekt:		
- waarvan omvang boven tolerantie	7	15
- waarvan omvang beneden tolerantie	27	58
Totaal zonder vermelding reden	34	73
Totaal	47	100

4 Beëindigde bedrijfsactiviteiten

4.1 Regelgeving

De resultaten en kasstromen van beëindigde bedrijfsactiviteiten moeten afzonderlijk worden getoond. Dit is nodig om gebruikers in staat te stellen een oordeel te vormen over de resultaten en kasstromen van enerzijds de beëindigde bedrijfsactiviteiten en anderzijds de doorlopende bedrijfsactiviteiten. Dit onderscheid moet gebruikers helpen een inschatting te maken van de toekomstige resultaten en kasstromen van de onderneming.

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een component van een onderneming die ofwel is afgestoten, ofwel is geclassificeerd als bestemd voor verkoop, en (IFRS 5.32):

- een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied vertegenwoordigt;
- deel uitmaakt van één enkel gecoördineerd plan om een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied af te stoten; of
- een dochteronderneming is die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Een component van een onderneming betreft bedrijfsactiviteiten en kasstromen die operationeel en voor financiële-verslaggevingsdoeleinden duidelijk kunnen worden onderscheiden van de rest van de onderneming (IFRS 5.31). Het betreft een kasstroomgenererende eenheid of een groep van kasstroomgenererende eenheden.

Een disposal groep bestemd voor verkoop classificeert niet per definitie als een beëindigde bedrijfsactiviteit. Om als beëindigde bedrijfsactiviteit te classificeren moet de disposal groep een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied vertegenwoordigen of deel uitmaken van één enkel gecoördineerd plan om een afzon-

Tabel 11 Segmentatie van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop

	n	%
Geen presentatie activa bestemd voor verkoop in het gesegmenteerde overzicht:		
- waarvan omvang boven tolerantie	8	17
- waarvan omvang beneden tolerantie	33	70
Totaal geen presentatie activa bestemd voor verkoop in het gesegmenteerde overzicht	41	87
Presentatie activa bestemd voor verkoop in het gesegmenteerde overzicht	6	13
Totaal	47	100
Segmentatiebasis (meerdere mogelijk):		
- Geografisch	4	9
- Aard van service/product	3	6
- Activa	1	2

derlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied af te stoten. Op die wijze wordt voorkomen dat ook relatief kleine disposal groepen als beëindigde bedrijfsactiviteiten zouden moeten worden gepresenteerd en toegelicht.

Figuur 4 Best practice: BP Annual Report and Form 20-F 2011, p. 196

4. Non-current assets held for sale

As a result of the group's disposal programme following the Gulf of Mexico oil spill, various assets, and associated liabilities, have been presented as held for sale in the group balance sheet at 31 December 2011. The carrying amount of the assets held for sale is \$8,420 million, with associated liabilities of \$538 million. Included within these amounts are the following items, all of which relate to the Exploration and Production segment, unless otherwise stated.

On 18 October 2010, BP announced that it had reached agreement to sell its upstream and midstream assets in Vietnam, together with its upstream businesses and associated interests in Venezuela, to TNK-BP for \$1.8 billion in cash, subject to post-closing adjustments. The sale of the Venezuelan business and the upstream and certain midstream assets in Vietnam completed during 2011. BP is in ongoing negotiations and expects to complete a sale of its equity-accounted investment in the Phu My 3 plant facility in 2012, subject to the satisfaction of regulatory and other approvals and conditions. The investment in the Phu My 3 plant facility has been classified as held for sale in the group balance sheet at 31 December 2011.

On 1 December 2011, BP announced that it had agreed to sell its Canadian natural gas liquids (NGL) business to Plains Midstream Canada ULC (Plains Midstream), a wholly-owned subsidiary of Plains All American Pipeline, L.P. Plains Midstream will pay BP a total of \$1.67 billion in cash, subject to post-closing adjustments, for the business. The assets, and associated liabilities, of this business have been classified as held for sale in the group balance sheet at 31 December 2011. Completion of the transaction is subject to closing conditions including the receipt of all necessary governmental and regulatory approvals. The sale is expected to be completed in the first half of 2012.

Within the Refining and Marketing segment, BP intends to divest the Texas City refinery and related assets, and the southern part of its US West Coast fuels value chain, including the Carson refinery. The non-current assets, together with the inventories, of these businesses have been classified as held for sale in the group balance sheet at 31 December 2011. BP intends to complete the sales in 2012.

Impairment losses amounting to \$398 million (2010 \$192 million) have been recognized in relation to certain assets classified as held for sale.

See Note 5 for further information.

Non-current assets classified as held for sale are not depreciated. It is estimated that the benefit arising from the absence of depreciation for the assets noted above amounted to approximately \$166 million (2010 \$162 million).

Deposits of \$30 million (\$6,197 million at 31 December 2010) received in advance of completion of certain of these transactions have been classified as finance debt on the group balance sheet at 31 December 2011 and of this, none (2010 \$4,780 million) has been secured on the assets held for sale.

The majority of the transactions noted above are subject to post-closing adjustments, which may include adjustments for working capital and adjustments for profits attributable to the purchaser between the agreed effective date and the closing date of the transaction. Such post-closing adjustments may result in the final amounts received by BP from the purchasers differing from the disposal proceeds noted above.

The major classes of assets and liabilities reclassified as held for sale as at 31 December are as follows:

Figuur 5 Best practice: RBS Group Annual Report 2011, p. 415

Assets and liabilities held for sale included in the divisional segments above:						
	2011		2010		2009	
	Assets £m	Liabilities £m	Assets £m	Liabilities £m	Assets £m	Liabilities £m
UK Retail	7,048	8,808	—	—	—	—
UK Corporate	11,661	12,977	—	—	—	—
Global Transaction Services	66	—	251	549	—	—
Global Banking & Markets	431	117	19	—	9	—
Centre	136	2	—	—	—	—
Non-Core	5,670	1,779	11,639	8,404	18,532	18,886
RFS Holdings minority interest	438	312	575	475	1	4
	25,450	23,995	12,484	9,428	18,542	18,890

Tabel 12 Weergave resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten in de winst-en-verliesrekening

	n	%
Resultaat na belastingen als één bedrag	14	88
Resultaat na belastingen met uitsplitsing	2	12
Totaal	16	100

4.2 Empirisch onderzoek en best practices

4.2.1 Frequentie van voorkomen van beëindigde bedrijfsactiviteiten

In 16 jaarrekeningen is informatie opgenomen over beëindigde bedrijfsactiviteiten. De onderstaande uitkomsten hebben betrekking op deze jaarrekeningen. Voor deze jaarrekeningen is onderzocht in hoeverre aan de presentatie- en toelichtingsvoorschriften van IFRS 5 inzake beëindigde bedrijfsactiviteiten is voldaan. Bij het onderzoek hiervan is geen rekening gehouden met een tolerantie, zoals wij die wel hanteerden bij de evaluatie van de bevindingen van ons onderzoek naar de toelichting van activa bestemd voor verkoop. Reden is dat door de definitie van beëindig-

de bedrijfsactiviteiten ('een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied') mag worden verondersteld dat de toelichting hiervan materiële informatie betreft.

4.2.2 Weergave resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten in de winst-en-verliesrekening

Een onderneming moet van beëindigde bedrijfsactiviteiten één bedrag in het 'statement of comprehensive income' vermelden (IFRS 5.33a). Dat bedrag betreft het totaal van:

- het resultaat na belastingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten als gevolg van de operationele beëindigde bedrijfsactiviteiten; en
- het resultaat na belastingen als gevolg van de eventuele herwaardering naar reële waarde minus verkoopkosten of als gevolg van het afstoten van de activa of disposal groepen die de beëindigde bedrijfsactiviteiten vormen.

In alle 16 jaarrekeningen is in de winst-en-verliesrekening door middel van één bedrag het totaalresultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten opgenomen. Slechts twee jaarrekeningen bevatten tevens de uitsplitsing van het resultaat na belastingen (zie tabel 12).

Figuur 6 Best practice: ING Group Annual Report 2011, p. 91

Consolidated profit and loss account of ING Group						
for the years ended 31 December						
amounts in millions of euros	2011	2011	2010	2010	2009	2009
Continuing operations						
Interest income banking operations	64,649		68,334		79,850	
Interest expense banking operations	-51,200		-55,011		-67,475	
Interest result banking operations 35		13,449		13,323		12,375
Gross premium income 36		27,198		27,786		30,248
Investment income 37		6,808		7,463		3,158
Net result on disposals of group companies 38		855		310		287
Gross commission income	6,003		5,868		6,551	
Commission expense	-1,966		-1,720		-2,311	
Commission income 39		4,037		4,148		4,240
Valuation results on non-trading derivatives 40		1,674		-467		-4,743
Net trading income 41		209		627		1,125
Share of result from associates 6		221		311		-463
Other income 42		1,343		604		701
Total income		55,794		54,105		46,928
Gross underwriting expenditure 43	33,716		45,015		50,129	
Investment result for risk of policyholders	1,246		-10,492		-17,736	
Reinsurance recoveries	-1,875		-1,721		-1,700	
Underwriting expenditure 43		33,087		32,802		30,693
Addition to loan loss provisions 5		1,670		1,751		2,973
Intangible amortisation and other impairments 44		379		1,070		524
Staff expenses 45		7,556		7,692		7,271
Other interest expenses 46		528		786		711
Other operating expenses 47		6,465		6,076		6,593
Total expenses		49,685		50,177		48,765
Result before tax from continuing operations		6,109		3,928		-1,837
Taxation 48		1,365		1,228		-613
Net result from continuing operations		4,744		2,700		-1,224
Discontinued operations						
Net result from discontinued operations 25		114		216		100
Net result from disposal of discontinued operations 25		995				
Total net result from discontinued operations 25		1,109		216		100
Net result from continuing and discontinued operations (before minority interests)		5,853		2,916		-1,124

Tabel 13 Analyse resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten in de toelichting

	n	%
Analyse van resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten na belasting in toelichting voor alle activiteiten	8	50
Analyse van resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten beperkt tot deel van de activiteiten	3	19
Geen analyse van resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten na belasting in toelichting	5	31
Totaal	16	100
Bij analyse informatie over:		
- Resultaat uit operationele activiteiten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	8	50
- Belasting over resultaat operationele activiteiten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	7	44
- Resultaat uit desinvesteringen of herwaardering naar reële waarde minus verkoopkosten	8	50
- Belasting over resultaat uit desinvesteringen of herwaardering naar reële waarde minus verkoopkosten	6	38

De winst-en-verliesrekening van ING Group geeft afzonderlijk inzicht in het resultaat na belastingen dat op de operaties zelf is behaald en het resultaat na belastingen dat is behaald op de verkoop.

4.2.3 Analyse resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten in de toelichting

De jaarrekening dient een analyse te bevatten van deze resultaten en de gerelateerde winstbelastingen (IFRS 5.33b). Deze analyse mag worden opgenomen in de toelichting of in de winst-en-verliesrekening zelf. Indien de presentatie plaatsvindt in de winst-en-verliesrekening moet de uitsplitsing worden gepresenteerd in een rubriek aangemerkt als betrekking hebbend op beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Deze analyse dient in te gaan op (IFRS 5.33b):

- de opbrengsten, de lasten en het resultaat vóór belastingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten;
- de gerelateerde last uit hoofde van winstbelastingen;
- het resultaat na belastingen als gevolg van de eventuele herwaardering naar reële waarde minus verkoopkosten of als gevolg van het afstoten van de activa of disposal groepen die de beëindigde bedrijfsactiviteiten vormen; en
- de daarmee verband houdende lasten uit hoofde van winstbelastingen.

De presentatie van de resultaten van beëindigde activiteiten dient duidelijk gescheiden plaats te vinden van de voortgezette bedrijfsactiviteiten. De uitsplitsing is niet vereist voor een disposal groep die een nieuw verworven

Tabel 14 Weergave winst per aandeel van beëindigde bedrijfsactiviteiten

	n	%
Weergave winst per aandeel in de jaarrekening	15	94
Geen weergave winst per aandeel	1	6
Totaal	16	100

Tabel 15 Weergave kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten in het kasstroomoverzicht en de toelichting

	n	%
Kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten met rubricering in het kasstroomoverzicht	7	44
Kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten met rubricering in de toelichting	5	31
Kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten zonder rubricering	1	6
Geen weergave kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten	3	19
Totaal	16	100
Weergave van rubricering (een of meer) van kasstromen met betrekking tot:		
- operationele activiteiten	11	69
- investeringsactiviteiten	12	75
- financieringsactiviteiten	10	63

dochtermaatschappij betreft die op de overnamedatum voldoet aan de criteria bestemd voor verkoop (IFRS 5.39).

In geen enkele jaarrekening is deze analyse volledig in de winst-en-verliesrekening zelf opgenomen. In twee jaarrekeningen is in de winst-en-verliesrekening wel het totaalresultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten gesplitst in het resultaat na belastingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten en het resultaat van het afstoten van beëindigde bedrijfsactiviteiten (zie tabel 12). Tabel 13 laat zien welke informatie over de samenstelling van resultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten is opgenomen in de jaarrekening.

In elf (69%) van de 16 onderzochte jaarrekeningen waarin het resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten in de winst-en-verliesrekening is opgenomen, is een analyse hiervan opgenomen in de toelichting. Hiervan wordt in drie jaarrekeningen (19%) aandacht besteed aan een deel van de activiteiten. In vijf jaarrekeningen (31%) is geen analyse aanwezig. Uit de informatie in de jaarrekeningen is niet altijd met zekerheid vast te stellen wat de reden is voor het ontbreken van een dergelijke analyse. In de

meeste gevallen lijkt het geen materiële resultaten te betreffen. Overigens kan dit erop duiden dat sommige beëindigde bedrijfsactiviteiten ten onrechte worden gepresenteerd als beëindigde bedrijfsactiviteiten in de zin van IFRS 5. Immers, IFRS 5 bepaalt dat sprake moet zijn van een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied voor classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteiten. Als er daadwerkelijk sprake is van een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied, zou mogen worden verondersteld dat de analyse hiervan materiële informatie betreft.

4.2.4 Weergave winst per aandeel van beëindigde bedrijfsactiviteiten

Ondernemingen dienen de winst per aandeel te vermelden voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten (IAS 33.68). In 15 jaarrekeningen (94%) is hieraan voldaan (zie tabel 14). In één jaarrekening (6%) is de winst per aandeel niet weergegeven. Dit lijkt samen te hangen met de zeer beperkte omvang van het resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten. Daarnaast dient een onderneming de cijfers van het resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten met betrekking tot voorgaande perioden op te nemen. In alle 16 jaarrekeningen zijn de vergelijkende cijfers ook opgenomen.

4.2.5 Weergave kasstromen beëindigde bedrijfsactiviteiten

Ondernemingen moeten informatie geven over de kasstromen van beëindigde bedrijfsactiviteiten. De nettokasstromen inzake de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten van beëindigde bedrijfsactiviteiten moeten worden vermeld (IFRS 5.33c). Deze informatie kan worden opgenomen in de toelichting of kan worden gepresenteerd in het kasstroomoverzicht zelf. Deze informatie is niet vereist voor disposal groepen die recent overgenomen dochterondernemingen betreffen en die aan de criteria voldoen om bij overname te worden geclassificeerd als bestemd voor verkoop (IFRS 5.39).

Een uitsplitsing naar nettokasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten van beëindigde bedrijfsactiviteiten is opgenomen in 12 jaarrekeningen (75%). Van de 16 jaarrekeningen geven drie jaarrekeningen (19%) niet het vereiste inzicht in de nettokasstroom van beëindigde bedrijfsactiviteiten. In één jaarrekening (6%) is wel de nettokasstroom van beëindigde bedrijfsactiviteiten toegelicht, maar zonder rubricering naar nettokasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten (zie tabel 15). Uit de informatie in de jaarrekeningen is

niet altijd met zekerheid vast te stellen wat de reden is voor het ontbreken van deze informatie. Wel valt op dat het jaarrekeningen betreft die ook de resultaatanalyse niet hebben opgenomen. Eerder werd al aangegeven dat het hierbij lijkt te gaan om informatie die niet materieel wordt geacht.

Met betrekking tot de door IFRS 5 vereiste kasstroominformatie (IFRS 5.33c) bevat de jaarrekening van Philips een goed voorbeeld. Hierin staat een separaat overzicht inzake beëindigde bedrijfsactiviteiten met de nettokasstroom per soort activiteit. Hierdoor is in één oogopslag meer informatie zichtbaar en zijn zowel de afzonderlijke activiteiten als het totaal van beëindigde bedrijfsactiviteiten weergegeven.

5 Conclusies en afsluitende opmerkingen

Dit onderzoek heeft zich toegeleigd op de informatieverzorging over beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop. Hierbij zijn de presentatie- en toelichtingsvoorschriften zoals opgenomen in IFRS 5 als primair uitgangspunt gehanteerd. Het onderzoek heeft zich gericht op jaarrekeningen over 2011 van ondernemingen uit de FTSE Eurotop 100. Circa een kwart van deze ondernemingen is afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk. Uit het onderzoek komt naar voren dat meer dan de helft van de ondernemingen in haar jaarrekening beëindigde bedrijfsactiviteiten en/of activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop presenteert. Het overgrote deel hiervan presenteert activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop. Beëindigde bedrijfsactiviteiten komen relatief minder vaak voor. Dit zal verband houden met de definitie van beëindigde bedrijfsactiviteiten. Alleen een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied komt voor classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteiten in aanmerking.

Uit dit onderzoek blijkt met name dat de toelichting van activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop niet in alle gevallen overeenkomt met de in IFRS 5 opgenomen toelichtingsvoorschriften. Mogelijke verklaring hiervoor zou het toepassen van materialiteit bij het opstellen van de jaarrekening kunnen zijn. In de gevallen dat activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop ten opzichte van het totale balans totaal groter is dan 0,5% is de naleving veel beter. In de jaarrekeningen waarin activa (of disposal groepen) bestemd voor verkoop relatief groot zijn, is meer toelichting opgenomen.

Bij de toelichting van beëindigde bedrijfsactiviteiten is de toegankelijkheid van de informatie niet in alle gevallen optimaal. Dit wordt mede veroorzaakt door het op verschillende plaatsen in de jaarrekening opnemen van de informatie inzake beëindigde bedrijfsactiviteiten. Daarnaast ontbreekt in diverse jaarrekeningen informatie waardoor het beoordelen van het effect van beëindigde be-

Figuur 7 Best practice: Philips Group Annual Report 2011, p. 124

	2009	2010	2011
Cash flows from discontinued operations			
Net cash used for operating activities	153	34	(270)
Net cash provided by investing activities	(54)	(56)	(94)
Net cash used for discontinued operations	99	(22)	(364)
Net cash (used for) provided by continuing and discontinued operations	781	1,358	(2,679)

drijfsactiviteiten op de omvang, timing en onzekerheden van toekomstige kasstromen niet altijd optimaal is. Mogelijk wordt ontbreken van bepaalde informatie veroorzaakt door geringe materialiteit. Overigens kan dit erop duiden dat sommige beëindigde bedrijfsactiviteiten ten onrechte worden gepresenteerd als beëindigde bedrijfsactiviteiten in de zin van IFRS 5. Immers, IFRS 5 bepaalt dat sprake moet zijn van een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied voor classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteiten. Als er daadwerkelijk sprake is van een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch bedrijfsgebied, zou mogen worden verondersteld dat de toelichting hiervan materiële informatie betreft.

Drs. D. (Dingeman) Manschot RA is director bij het vaktechnisch centrum van Deloitte Accountants B.V. en docent externe verslaggeving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

I.J. (Ineke) Kuiper MSc EMA RA is werkzaam bij PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. en docent externe verslaggeving aan de Rijksuniversiteit Groningen.

De auteurs danken de heer S.W. Vervest voor zijn waardevolle bijdrage aan het empirisch onderzoek.

Noten

1 Een index die is samengesteld uit de 100 belangrijkste Europese fondsen. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de index per jaareinde 2011.

2 Het weglaten of onjuist weergeven van posten is van materieel belang indien de weglating of onjuiste weergave, afzonderlijk of gezamenlijk, de economische beslissingen die gebruikers op

basis van de jaarrekening nemen, zou kunnen beïnvloeden (IAS 1.7).

Literatuur

■ Blommaert, J.M.J. en M.P. Lycklama à Nijeholt (2006), Beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa bestemd voor verkoop, in: R. Bosman, C. Camfferman en R. Vergoossen (redactie), *Het jaar 2005 verslagen – Onderzoek jaarverslaggeving ondernemingen* (pp. 91-114), Amsterdam/Deventer: Koninklijk NIVRA in samenwerking met Kluwer.

■ International Accounting Standards Board (IASB) (2010), *International Financial Reporting Standard 5 Non-Current Assets Held for Sale and Discontinued Operations (IFRS 5)*, IASC Foundation, London.

■ International Accounting Standards Board (IASB) (2010), *The Conceptual Framework for Financial Reporting*, IASC Foundation, London.

■ PricewaterhouseCoopers (2011), *Manual of Accounting – IFRS 2012*, Bloomsbury Professional, London.

■ Scott, W.R. (2006), *Financial Accounting Theory*, 4th edition, Prentice Hall, New Jersey.

Bijlage 1 Definitieve onderzoekspopulatie (N2)

	Naam	Land
1	A P Moller - Maersk	Denemarken
2	Arcelor Mittal	Nederland
3	Atlas Copco	Zweden
4	AXA	Frankrijk
5	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Spanje
6	Banco Santander	Spanje
7	BASF	Duitsland
8	Bayer AG	Duitsland
9	BG Group	Verenigd Koninkrijk
10	BP	Verenigd Koninkrijk
11	British American Tobacco	Verenigd Koninkrijk
12	Carrefour	Frankrijk
13	Centrica	Verenigd Koninkrijk
14	Credit Agricole	Frankrijk
15	Danone	Frankrijk
16	Deutsche Telekom	Duitsland
17	Diageo	Verenigd Koninkrijk
18	Electricite de France (EDF)	Frankrijk
19	E.ON	Duitsland
20	Enel	Italië
21	Eni	Italië
22	Fortum	Finland
23	GDF SUEZ	Frankrijk
24	Generali	Italië
25	GlaxoSmithKline	Verenigd Koninkrijk

	Naam	Land
26	Heineken NV	Nederland
27	Holcim	Zwitserland
28	HSBC Holdgs	Verenigd Koninkrijk
29	Iberdrola	Spanje
30	ING Group CVA	Nederland
31	Intesa Sanpaolo	Italië
32	Koninklijke Philips Electronic	Nederland
33	Münchener Rueckversicherungs Reg	Duitsland
34	National Grid	Verenigd Koninkrijk
35	Nestle	Zwitserland
36	Repsol-Ypf	Spanje
37	Rio Tinto	Verenigd Koninkrijk
38	Royal Bank Of Scotland Group	Verenigd Koninkrijk
39	SABMiller	Verenigd Koninkrijk
40	Sanofi	Frankrijk
41	Siemens AG	Duitsland
42	Soc Generale De France	Frankrijk
43	Telecom Italia	Italië
44	Telefonica	Spanje
45	Telenor A/S	Noorwegen
46	Tesco	Verenigd Koninkrijk
47	Unicredit	Italië
48	Unilever	Nederland
49	Volvo	Zweden
50	Zurich Financial Services	Zwitserland